

บทที่ 2

การปฏิวัติของประชาชาติในช่วง ค.ศ. 1848 - 1850

ลำดับเหตุการณ์ของการปฏิวัติ ค.ศ. 1848

ในวันที่ 12 มกราคม ค.ศ. 1848 ประชาชนในเมืองปาเลอริโม (Palermo) ในเกาะซิซิลี (Sicily) ทางตอนใต้ของอิตาลีออกมาก่อการจลาจลตามท้องถนนเพื่อต่อต้านการปกครองแบบบอธรรมของกษัตริย์เฟร์ดินานด์ที่ 2 (Ferdinand II) แห่งรัฐเนเปิลส์ ช่วงเวลาเพียงเดือนเดียวก็มีการก่อการลุกฮือแบบเดียวกันในเกือบทุกเมืองใหญ่ของรัฐอิตาลี ต่อมาเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1848 ฝ่ายเสรีนิยมฝรั่งเศสซึ่งต่อต้านการปกครองแบบอนุรักษนิยมของรัฐบาลฝรั่งเศส กุซ็อต (François Guizot) สามารถมีชัยชนะในการเลือกตั้งซึ่งลดจำนวนเสียงข้างมากของรัฐบาลลงเหลือเพียง 43 เสียงในสภาผู้แทนราษฎร ฝ่ายเสรีนิยมประกาศว่าจะจัดงานเลี้ยงทางการเมืองในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ รัฐบาลซึ่งหัวนเกรงพลังฝูงชนจึงสั่งห้ามการจัดงาน ชาวปารีสจึงพากันเดินขบวนไปตามท้องถนนและเมื่อถึงเวลากลางคืนก็จัดตั้งเครื่องกีดขวางในแถบที่อยู่ของชนชั้นแรงงาน เหตุการณ์ทั้งในอิตาลีและฝรั่งเศสจุดชนวนการลุกฮือของฝูงชนในสองรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการเริ่มการปฏิวัติที่ขยายไปทั่วยุโรปในปีนั้น การปฏิวัติที่เกิดขึ้นที่อิตาลี รัฐเยอรมัน ออสเตรีย และฮังการี เป็นไปในแบบที่เกิดขึ้นที่ปาเลอริโม คือ การลุกฮือของพวกชาตินิยมและฝูงชนต่อต้านการปกครองของต่างชาติและต่อต้านนโยบายกดขี่ของเมทเทอร์นิชและพันธมิตร ส่วนการปฏิวัติในสวีเดน เซอร์แลนด์และความยุ่งยากในเบลเยียมและอังกฤษ เป็นแบบฝรั่งเศส คือ การประท้วงแบบประชาธิปไตยต่อต้านความไร้สมรรถภาพและนโยบายเฉพาะกลุ่มของรัฐบาลชนชั้นกลางเพื่อเรียกร้องการปฏิรูปสังคมและประชาธิปไตย แม้จะมีความแตกต่างกัน แต่การลุกฮือทั้งหมดก็รวมกันเป็นความโกลาหลครั้งใหญ่ของยุโรป เป็นกระแสนของความโกรธและความไม่พอใจที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ และประสพชะตากรรมต่างกันในแต่ละประเทศ ความสำเร็จด้านการเมืองที่ยิ่งใหญ่ที่สุด คือการยุติการปกครองของเมทเทอร์นิช และการล้มล้างระบบเมทเทอร์นิชซึ่งดำเนินมาตั้งแต่ ค.ศ. 1815 ส่วนผลทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ คือ การทำลายระบบศักดินาสวามิภักดิ์ (feudalism) ในยุโรปตะวันออกเกือบทุกแห่ง

การปฏิวัติในอิตาลี

จุดเริ่มของการปฏิวัติเกิดขึ้นที่อิตาลี ความหวังของพวกเสรีนิยมอิตาลีอยู่ที่บุคคล 2 คน คือกษัตริย์ชาลส์ อัลเบิร์ต (Charles Albert) แห่งราชวงศ์ซาวอย (Savoy) ซึ่งขึ้นครองราชย์ในรัฐปิเดมอนต์-ซาร์ดิเนีย (Piedmont-Sardinia) ใน ค.ศ. 1831 พระองค์มีท่าทีเห็นใจพวกชาตินิยมจึงทำให้มีความหวังในเรื่องการรวมชาติ ส่วนอีกคน คือ สันตปาปาไพอัสที่ 9 (Pius IX) ผู้ดำรงตำแหน่งสืบต่อจากเกรกอรีที่ 16 (Gregory XVI) ซึ่งแสดงความเห็นใจต่อพวกเสรีนิยมด้วยการให้อภัยโทษทางการเมืองในบางเรื่อง จึงมีความคิดในหมู่พวกเสรีนิยมและชาตินิยมว่าทั้งสองพระองค์หรืออย่างน้อยคนใดคนหนึ่งอาจเป็นผู้นำในการยุติอำนาจของออสเตรียในคาบสมุทรอิตาลี โอกาสที่เอื้ออำนวยนี้ทำให้สมาคมลับต่างๆ เช่น คาร์โบ-นารี (Carbonari) และสมาคมอื่นๆ รวมทั้งขบวนการสาธารณรัฐนิยมของมาซซินี เคลื่อนไหวอยู่ทั่วอิตาลี การลุกฮือครั้งแรกสุดในปาเลอร์โมและมิลานเป็นผลมาจากปฏิวัติการของกลุ่มคนเหล่านี้ หากไม่มีการปลุกกระแสจากพวกเขาก็อาจจะไม่เกิดการปฏิวัติในอิตาลี ใน ค.ศ. 1848²

ราชอาณาจักรปิเดมอนต์กลายเป็นส่วนที่ประชาชนมีสำนักทางการเมืองและมีบทบาทร่วม ในขณะที่เดียวกันสันตปาปา ก็ทำให้ความหวังของพวกเสรีนิยมเรื่องร้องขึ้น ใน ค.ศ. 1847 รัฐทัสคานี (Tuscany) เลียนแบบเสรีนิยมของสันตปาปา เมทเทอร์นิชจึงส่งกองทัพเข้ายึดเมืองเฟอร์รารา (Ferrara) ซึ่งอยู่ในรัฐสันตปาปา (Papal States) ไพอัสที่ 9 จึงส่งพระราชสาส์นไปยังมหาอำนาจต่างๆ ในยุโรป หนังสือพิมพ์โจมตีการกระทำของออสเตรียและพระเจ้าชาลส์ อัลเบิร์ต ก็ส่งกำลังมาช่วยป้องกันรัฐสันตปาปา เมื่อถูกกดดันมากขึ้น เมทเทอร์นิช จำเป็นต้องถอนกองทัพออสเตรียออกจากเมืองเฟอร์ราราในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1847 และยอมรับความพ่ายแพ้ทางการทูต³

กลุ่มผู้สนับสนุนระบอบสาธารณรัฐของมาซซินีซึ่งจุดไฟปฏิวัติในปาเลอร์โมสามารถบังคับให้เฟอร์ดินานด์ที่ 2 แห่งเนเปิลส์มอบรัฐธรรมนูญให้แก่ซิซิลี แต่เมื่อถึงปลายเดือนมกราคม ค.ศ. 1848 เฟอร์ดินานด์พยายามจะใช้รัฐธรรมนูญใหม่ที่เนเปิลส์และซิซิลีตามแบบของรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ค.ศ. 1830 คือ มีสภา 2 สภา ให้เสรีภาพแก่สิ่งพิมพ์ และรับประกันสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลแต่ซิซิลีต้องการเอกราชโดยสมบูรณ์ และการปฏิวัติของซิซิลี ทำให้ผู้ปกครองรัฐอื่นๆ เช่นปิเดมอนต์ ทัสคานี และโรม รีบพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนของตน⁴ ในปลายเดือนกุมภาพันธ์แรงกดดันจากพวกนิยมระบอบรัฐธรรมนูญ

เสรีนิยมและพวกสาธารณรัฐนิยมประชาธิปไตย ดูเหมือนว่าจะเปิดศักราชใหม่ของรัฐบาล
เสรีนิยมในอิตาลี

การปฏิวัติ ค.ศ. 1848 ในฝรั่งเศส

ในฝรั่งเศส เมื่อรัฐบาลเผชิญหน้ากับการลุกฮือในกรุงปารีสเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์
กษัตริย์หลุยส์ ฟิลิปป์ จึงตัดสินใจพลัดกษัตริย์และรัฐบาลของเขา แต่ไม่อาจยับยั้งฝูงชน
ที่ก่อการจลาจลได้ และการระดมยิงกราดจากกองทหารทำให้มีคนตายและบาดเจ็บรวม 52 คน
ฝูงชนเริ่มจัดตั้งเครื่องกีดขวาง มีการปล้นร้านเบียร์ และการปฏิวัติก็เริ่มขึ้นที่ปารีสอีกครั้ง กอง
รักษาการณ์แห่งชาติ (National Guard) ซึ่งเป็นชนชั้นกลางหันมาต่อต้านกษัตริย์ ฝูงชนยัง
ได้รับการสนับสนุนจากนักสังคมนิยมสายกลางและสังคมนิยมหัวรุนแรง การจลาจลที่เกิด
ขึ้นที่กรุงปารีสบีบบังคับให้หลุยส์ ฟิลิปป์ ต้องทรงสละราชย์ สภาผู้แทนราษฎรประกาศรายชื่อ
ของสมาชิกรัฐสภาเสรีนิยมเพื่อจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวชุดใหม่ซึ่งมี ดูปองต์ เดอ ลูเร (Dupont de
l'Eure) เป็นประธานาธิบดี แม้ว่าจะเป็นรัฐบาลชั่วคราว แต่ทุกฝ่ายการเมืองที่เข้าร่วมรัฐบาล
ก็หวังที่จะสร้างฐานอำนาจในปารีสและทั่วฝรั่งเศส

ภายใต้แรงกดดันจากพวกประชาธิปไตยหัวรุนแรงในรัฐบาลและฝูงชนที่ติดอาวุธใน
กรุงปารีส รัฐบาลเร่งรีบออกมาตรการปฏิรูปสังคมและการเมือง มีการลดชั่วโมงการทำงาน
และยอมรับ 'สิทธิในการทำงาน (right to work)' เพื่อที่จะแก้ปัญหาการว่างงานในกรุงปารีส
จึงมีการจัดตั้ง 'โรงงานแห่งชาติ (National Workshops)' ขึ้น⁹ ซึ่งงานชิ้นแรกเป็นการแก้
ปัญหาความยากจนมากกว่าความร่วมมือกันแบบสหกรณ์ตามที่หลุยส์ บล็อง คาดหวัง
รัฐบาลยังยกเลิกการจำกัดเสรีภาพของสิ่งพิมพ์และสิทธิของประชาชน ในวันที่ 5 มีนาคมก็
มีการออกพระราชกำหนดให้มีการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติในเดือนเมษายน ซึ่ง
ชาวฝรั่งเศสทุกคนที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไปมีสิทธิในการเลือกตั้ง ซึ่งจะเพิ่มจำนวนผู้มีสิทธิจาก
00,000 คน เป็นประมาณ 9 ล้านคน ซึ่งเกือบทั้งหมดไม่รู้หนังสือและขาดสำนักทางการเมือง

ในช่วงเวลา 2 เดือนระหว่างการปฏิวัติและการเลือกตั้ง บรรดาเจ้าของทรัพย์สินใน
ชนบทตระหนักถึงความวุ่นวายและการใช้มาตรการทางสังคมในกรุงปารีสพวกนี้จึงใช้สิทธิ
ออกเสียงซึ่งมีถึงร้อยละ 84 ของเสียงที่เพิ่มขึ้นในการทำให้พวกหัวรุนแรงและพวกสังคมนิยม
ฝ่ายแพ้ในการเลือกตั้ง พรรคของคนกลุ่มนี้ได้ที่นั่งเพียง 100 ที่นั่งจากจำนวนทั้งหมด
876 ที่นั่ง เสียงส่วนใหญ่ของสภาเป็นพวกนิยมเจ้าที่สนับสนุนราชวงศ์บูร์บง กลุ่มผู้สนับสนุน

หลุยส์ ฟิลิปป์ เป็นพวกเสรีนิยมสายกลางและพวกสาธารณรัฐนิยม เมื่อสภาก มีการประชุมกันในเดือนพฤษภาคม รัฐบาลชั่วคราวก็ส่งอำนาจบริหารให้แก่สภาบริหาร (Executive Council) ชุดใหม่ ซึ่งมีเฉพาะพวกสายกลางจากรัฐบาลชั่วคราวไม่กี่คนที่ได้เข้าร่วมด้วย ส่วนพวกหัวรุนแรงและพวกสังคมนิยมถูกกีดกันออกไป

หลังจากนั้นไม่นานทั้งสภาและสภาบริหารก็ต้องเผชิญกับความพยายามก่อการรัฐประหารของฝ่ายซ้ายหัวรุนแรง ในวันที่ 15 พฤษภาคม ผุ่ชนบุกเข้าไปที่ทำการในสภาก และประกาศยุบสภา และจัดตั้งรัฐบาลฉุกเฉินขึ้น ฝ่ายซ้ายหัวรุนแรงพยายามทำปฏิวัติซ้อนเพื่อให้ผุ่ชนปารีสเป็นผู้นำการปฏิวัติ แต่ก็ล้มเหลวในที่สุด เพราะถูกกองรักษาการณ์แห่งชาติปราบปราม ผู้นำถูกจับกุมคุมขัง การทำทนายการดำรงอยู่ของระบอบสาธารณรัฐที่เพิ่งได้รับเลือดจากเสียงส่วนใหญ่ทำลายพวกนักปฏิวัติสังคมนิยมและทำให้ฝ่ายอนุรักษนิยมเป็นฝ่ายมีชัยได้ครองอำนาจ^๑

การปฏิวัติในเยอรมนีและออสเตรีย-ฮังการี

เหตุการณ์การปฏิวัติในฝรั่งเศสสร้างความหวังให้แก่พวกปฏิวัติทั่วยุโรป ในเดือนกุมภาพันธ์ เพียง 3 วันหลังจากการสละราชย์ของหลุยส์ ฟิลิปป์ ก็มีการเดินขบวนและการก่อความไม่สงบทั่วดินแดนเยอรมัน สิทธิเสรีนิยมของเยอรมันเป็นแบบรัฐชาติเสรีนิยม (national liberalism) ซึ่งประกอบด้วยชนชั้นกลางพวกกลุ่มอาชีพและอุตสาหกรรมใหม่ซึ่งต้องการให้มีการค้าเสรีภายใน ส่วนนักปฏิวัติสังคมนิยม ซึ่งมีบทบาทแถบอุตสาหกรรมไรน์แลนด์มีจำนวนน้อยและไม่มีความสำคัญ เยอรมนีไม่มีประเพณีเสรีนิยมแบบรัฐสภาเช่นอังกฤษ และประเพณีการปฏิวัติสังคมนิยมที่รุนแรง เช่น ฝรั่งเศส แรงกระตุ้นของการปฏิวัติ คือลัทธิชาตินิยม ซึ่งมุ่งหวังกำจัดอำนาจออสเตรียรวมทั้งเจ้าผู้ครองซึ่งยอมอยู่ใต้การครอบงำของออสเตรีย ทั้งนี้เพื่อการรวมชาติเยอรมันเป็นหนึ่งเดียว

ก่อน ค.ศ. 1848 ก็มีรัฐเยอรมันบางรัฐ เช่น บาเดน (Baden) วูร์เทมแบร์ก (Württemberg) แซกโซนี และบาวาเรีย ที่เสนาบดีที่เป็นเสรีนิยมหลายคนได้เข้าร่วมรัฐบาล และหนังสือพิมพ์ก็มีอิทธิพลมากกว่าความเป็นเอกเทศของแต่ละรัฐเยอรมันทำให้ทั้งปรัสเซียและออสเตรียไม่อาจปราบปรามการลุกฮือที่กระจัดกระจาย ความล้มเหลวของรัฐบาลปรัสเซียทำให้เกิดการจลาจลที่กรุงเบอร์ลิน ในวันที่ 17 มีนาคม กษัตริย์เฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 (Frederick William IV) ต้องยอมรับเงื่อนไขหลายประการเพื่อสกัดการลุกฮือ พระองค์

ประกาศว่าสนับสนุนสหพันธรัฐเยอรมัน (Reich) เพื่อแทนที่สมาพันธรัฐเยอรมันซึ่งมีอยู่ในเวลานั้น ทั้งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา ให้เสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์ และให้ความเป็นพลเมืองของชาติเดียว รวมทั้งจัดตั้งกองทัพแห่งชาติ แม้จะมีการปะทะกันระหว่างกองทัพและฝูงชนที่กรุงเบอร์ลิน แต่รัฐบาลก็ควบคุมสถานการณ์ได้ กษัตริย์ทรงจัดตั้งรัฐบาลเสรีนิยมและมีการเลือกตั้งสภาว่างรัฐธรรมนูญทุกอย่างในปรัสเซียจะดำเนินไปได้ด้วยดี

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในออสเตรียและฮังการีดูจะแตกต่างออกไป เมื่อข่าวการโค่นล้มกษัตริย์หลุยส์ ฟิลิปป์ มาถึงกรุงเวียนนาในสัปดาห์แรกของเดือนมีนาคม ค.ศ. 1848 ฝ่ายที่ต่อต้านเมทเทอร์นิชก็มาถึงจุดสุดท้าย มีการรวมคนจากทุกชนชั้นแม้แต่พวกที่อยู่ในราชสำนักและขุนนางเสรีนิยม ชนชั้นกลาง กลุ่มอาชีพและชนชั้นแรงงาน ในวันที่ 13 มีนาคม การเดินขบวนในกรุงเวียนนามับบังคับให้เมทเทอร์นิชต้องลาออกจากตำแหน่ง อีก 2 วันต่อมาจักรพรรดิเฟอร์ดินานด์ทรงเรียกประชุมสภาไดเอท (Diet) เพื่ออภิปรายเรื่องการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

ในฮังการีซึ่งอยู่ใต้การปกครองของออสเตรีย หลุยส์ คอสซูท (Louis Kossuth) นักกฎหมายและนักหนังสือพิมพ์ได้เป็นผู้นำในการปฏิวัติ คอสซูทต้องการให้ฮังการีมีการปกครองตนเอง แม้ว่าในช่วงเวลานั้นชนชั้นปกครองของออสเตรียจะยินยอมรับข้อเสนอของฝ่ายเสรีนิยมบางประการ แต่ความจริงคือทั้งออสเตรียและปรัสเซียต้องการให้ช่วงเวลาปฏิวัติผ่านพ้นไป ก่อนที่จะมีปฏิบัติการโต้ตอบในเวลาต่อมา

ในช่วงแรกขบวนการปฏิวัติในปรัสเซีย ออสเตรีย ฮังการี พยายามรวมรัฐเยอรมันผ่านทางสภาทั่วไป (Vorparlament) ซึ่งประชุมที่แฟรงเฟิร์ตในตอนปลายเดือนมีนาคม ซึ่งมีสมาชิกประมาณ 500 คนที่มาจากสภาของรัฐเยอรมันต่างๆ ซึ่งก็แสดงถึงความเป็นเอกเทศของแต่ละรัฐ สภาฯนี้ทำหน้าที่เลือกสภาเยอรมันซึ่งประชุมกันที่เมืองแฟรงเฟิร์ตบนฝั่งแม่น้ำเมน (Frankfurt on the Main) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1848 สภาแฟรงเฟิร์ตซึ่งคือการแสดงออกถึงแรงตลใจและความรู้สึกของชาวเยอรมันที่สำนึกในความเป็นชาติก็เริ่มการประชุมสมาชิกเป็นพวกปัญญาชน และกลุ่มอาชีพ เช่น นักธุรกิจ นักกฎหมายและผู้พิพากษา ข้าราชการหรือแม้แต่พระ ซึ่งล้วนแต่เป็นพวกสายกลาง ยึดหลักกฎหมาย ต่อด้านความรู้แน่นและการปฏิวัติสังคม เมื่อเริ่มการประชุมได้ไม่นานก็เกิดความแตกแยกด้านความคิดเห็น คือ การรวมเยอรมนีเป็นหนึ่งเดียวควรจะเป็น เยอรมันใหญ่ (Great Germans) หรือเยอรมันเล็ก (Little Germans) พวกเยอรมันใหญ่ได้แย้งว่า สมาพันธรัฐเยอรมันที่จะก่อตั้ง

ขึ้นควรจะรวมออสเตรียแต่ไม่รวมฮังการี นโยบายนี้จะทำให้ออสเตรียเป็นผู้นำ แต่พวกเยอรมันเล็กต้องการตัดออสเตรียออก เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาชนหลายเชื้อชาติในจักรวรรดิออสเตรีย เพื่อกระชับความเป็นเอกภาพของเยอรมนี และรวมดินแดนปรัสเซียทั้งหมด ซึ่งหมายถึงการให้กษัตริย์ปรัสเซียเป็นผู้นำ และยังมีความแตกต่างเรื่องศาสนา คือ พวกโรมันคาทอลิกอยากให้ออสเตรียเป็นผู้นำ ในขณะที่พวกโปรเตสแตนต์อยากให้ปรัสเซียเป็นผู้นำ การโต้แย้งดังกล่าวทำให้ปัญหาไม่มีข้อยุติ ในขณะที่ช่วงเวลาของการปฏิวัติได้ผ่านพ้นไป

การปราบปรามการปฏิวัติ

เมื่อถึงปลายเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1848 เหตุการณ์โดยทั่วไปในยุโรป คือ กระแสของการปฏิวัติช่วงแรกทำให้ขบวนการปฏิวัติได้รับชัยชนะ แต่หลังจากนั้นทุกอย่างดูจะไม่คืบหน้า ในอิตาลี ออสเตรีย พยายามจะปราบการลุกฮือในมิลานและเวนิส แต่พระเจ้าซาร์อัลเบิร์ต แห่งปิตมอนด์ได้เข้าช่วยเหลือ การต่อสู้ระหว่าง 2 ฝ่ายถึงจุดขงักกัน แต่เมื่อถึงช่วงฤดูร้อนของปีนั้น ก็เกิดการต่อต้านการปฏิวัติขึ้นในประเทศต่างๆ ในบางแห่งมีฝ่ายปฏิกริยาหัวรุนแรงเป็นผู้นำ การที่กองทัพออสเตรียภายใต้การนำของเคานต์โจเซฟ คับลิว ราเตทสกี (Joseph W. Radetzky) สามารถยึดเมืองวิเซนซา (Vicenza) ในอิตาลีได้เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน เป็นการเริ่มโต้กลับของออสเตรียต่อปิตมอนด์และพวกชาตินิยมอิตาลี ออสเตรียสามารถเอาชนะได้โดยเด็ดขาดที่คัสตอสซา (Custoza) เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม สงครามเพื่อเอกราชของอิตาลีจบลงด้วยการพ่ายแพ้และปิตมอนด์ต้องยอมสงบศึก^๑

ส่วนในฝรั่งเศส รัฐบาลตัดสินใจปิดโรงงานแห่งชาติ เพราะไม่สามารถสร้างผลผลิตใดๆ ได้ ในขณะที่ต้องจ้างแรงงานที่ทะลักเข้ามาเพื่อเรียกร้อง 'สิทธิในการทำงาน' รัฐบาลอยู่ในภาวะเกือบล้มละลาย แต่การสั่งปิดโรงงานแห่งชาติทำให้แรงงานจำนวนมากเกิดความผิดหวังและหมดหนทางดำเนินชีวิต ความคับแค้นดังกล่าวจึงระเบิดออกมาในรูปของเหตุการณ์นองเลือดซึ่งเรียกว่า 'สิทธิในการทำงาน' รัฐบาลอยู่ในภาวะเกือบล้มละลาย แต่การสั่งปิดโรงงานแห่งชาติทำให้แรงงานจำนวนมากเกิดความผิดหวังและหมดหนทางดำเนินชีวิต ความคับแค้นดังกล่าวจึงระเบิดออกมาในรูปของเหตุการณ์นองเลือด ซึ่งเรียกว่า 'วันแห่งเดือนมิถุนายน (June Days)' ซึ่งเริ่มเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน เมื่อมีพระราชกำหนดสั่งปิดโรงงานแห่งชาติ กรรมกรจำนวนมากออกมาเดินขบวนตามถนน อีก 2 วันต่อมาก็มีการประกาศภาวะฉุกเฉินเมื่อมีการตั้งเครื่องกีดขวางตามท้องถนน มันเป็นการลุกฮือแบบฉบับพลัน

ที่เกิดจากความผิดพลาดครั้งนั้น แม้ว่ากรรมกรจะไม่มีผู้นำที่เด่นชัด แต่การปราบปรามพวก กบฏ เมื่อวันที่ 24-25 มิถุนายนเป็นไปอย่างรุนแรง กรรมกรถูกเช่นฆ่าอย่างไร้เมตตาธรรม แม้ว่าการต่อสู้ตามท้องถนนจะยุติลง แต่การประหารยังคงดำเนินต่อมาและการลงโทษผู้ก่อการ ตามกระบวนการกฎหมายก็ทำให้คนร่วมหมื่นกว่าคนต้องถูกคุมขัง เหตุการณ์ 'วันแห่งเดือน มิถุนายน' ดับความหวังของการสร้างสาธารณรัฐแบบประชาธิปไตย⁹ และทำให้รัฐสภาตก อยู่ใต้การครอบงำของพวกปฏิภิกิริยา รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐที่ 2 (Second Republic) ซึ่งประกาศใช้ในเดือนพฤศจิกายนมอบอำนาจการบริหารให้แก่ประธานาธิบดี ซึ่งได้รับเลือก โดยตรงจากประชาชน ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีในเดือนต่อมา หลุยส์ นโปเลียน (Louis Napoleon) หลานของจักรพรรดินโปเลียนที่ 1 ได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีด้วยคะแนน เสียงร่วม 5.5 ล้าน¹⁰ ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของชาวฝรั่งเศสระหว่างช่วงต้น และช่วงปลาย ค.ศ. 1848 ความตระหนักจากเหตุการณ์แบบสาธารณรัฐสังคมนิยม ทำให้ คนฝรั่งเศสหันไปหาหลุยส์ นโปเลียน ซึ่งในที่สุดก็จะกลายเป็นผู้ล้มล้างระบอบสาธารณรัฐ เสรีนิยม

เมื่อสถานการณ์ในอิตาลีและฝรั่งเศสเกิดการเปลี่ยนแปลงในครึ่งหลังของ ค.ศ. 1848 เหตุการณ์ในจักรวรรดิออสเตรียเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เพราะออสเตรียเป็นฐานของลัทธิ อนุรักษ์นิยมในยุโรป ถ้าการปฏิวัติมีชัยในออสเตรียและฮังการี ความก้าวหน้าของลัทธิชาติ- นิยม เสรีนิยมและประชาธิปไตยก็ต้องเกิดขึ้น แต่ถ้าการปฏิวัติที่นี้ถูกปราบปราม ทุกอย่าง ในเยอรมนี และอิตาลีก็จะถูกทำลายด้วย สถานการณ์ในดินแดนของจักรวรรดิฮับสบูร์กเป็น เรื่องยุ่งยาก เพราะเป็นการแข่งขันระหว่างชน 3 เชื้อชาติ คือ เยอรมัน แมกยาร์และสลาฟ แต่ละกลุ่มไม่เต็มใจที่จะยอมจำนนในเรื่องสิทธิของตน แต่ในแต่ละกลุ่มเชื้อชาติเองก็มีความ คิดเห็นแตกแยกในเรื่องอนาคต อีกทั้งแต่ละพื้นที่ก็ขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ระหว่าง เจ้าของที่ดินรายใหญ่และรายเล็กกับพวกชนชั้นกลาง และชาวนบท ในสถานการณ์เช่นนี้ รัฐบาลและกองทัพออสเตรียสามารถใช้ข้อขัดแย้งของแต่ละกลุ่มเป็นประโยชน์ในการคงไว้ ซึ่งอำนาจเหนือกลุ่มเหล่านี้

กลุ่มชาติพันธุ์สลาฟได้รับแรงกระตุ้นที่จะหานโยบายร่วมกันในกระบวนการเพื่อการ รวมชาติเยอรมัน ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1848 มีการประชุมใหญ่ของชนเผ่าสลาฟ (Slav Congress) ที่กรุงปราก โดยมีฟรานติšek ปาลัคกี (Frantisek Palacky) ผู้นำชาวเชคเป็น ประธาน มีการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ พวกเชคและสโลวัก (Czechs and Slovak) เซิร์บ

และโครแอต (Serbs and Croats) โปแลนด์และลิทัวเนีย (Poles and Ruthenians) ซึ่งใน ค.ศ. 1919 เมื่อมีการจัดตั้งรัฐของชาวสลาฟ ก็จะแบ่งเป็นเชโกสโลวาเกีย ยูโกสลาเวีย และโปแลนด์¹¹

ในอังกาเรียหลุยส์ คอสซุส (Louis Kossuth) เป็นผู้นำในการประกาศกฎหมายเดือนมีนาคม (March Laws) ที่ให้อังกาเรียมีการปกครองตนเองแต่ให้อจักรวรรดิออสเตรียทรงเป็นกษัตริย์อังกาเรีย¹² อังกาเรียจะมีสภาของตนเองที่ได้รับเลือกจากผู้มีสิทธิที่จำกัดจำนวน และเมืองต่างๆ จะมีผู้แทนในรัฐสภา สภาฯ ใหม่นี้เปิดประชุมกันในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1848 เหตุการณ์นี้ทำให้รัฐบาลต้องมีสภาผู้แทนราษฎร (Reichstag) ของตนเองเช่นกัน และจัดการประชุมกันในเดือนกรกฎาคม อย่างไรก็ตาม เพียง 8 ชั่วโมงหลังจากที่สภาฯ อังกาเรียเปิดการประชุมเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคมคอสซุสก็ต้องประกาศว่าประเทศตกอยู่ในอันตราย ทั้งนี้เพราะชาวสลาฟในดินแดนอังกาเรียก่อการลุกฮือในโครเอเชียและเซอร์เบีย ทั้งนี้เกิดจากการสนับสนุนของออสเตรีย ถ้าชาตินิยมของชาวสลาฟหมายถึงการเข้ามาของรัสเซียในคาบสมุทรบอลข่าน พวกแมกยาร์อังกาเรียยินดีที่จะเป็นพันธมิตรกับออสเตรียหรือกับรัฐเยอรมันต่างๆ มากกว่า

ในปลายเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1848 กองทัพออสเตรียของราเคทส์ก็สามารถยึดเมืองมิลานและแคว้นลอมบาร์ดี (Lombardy) ทั้งหมด ในขณะที่กองทัพออสเตรียภายใต้การนำของเคานต์ อัลเฟรด วินดิชกราทซ์ (Count Alfred Windischgratz) สามารถปราบปรามการกบฏที่ปรากได้¹³ ฝ่ายออสเตรียจึงมั่นใจที่จะใช้มาตรการเด็ดขาดกับอังกาเรีย คอสซุสพยายามขอให้สภาฯ ที่เวียนนาไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างอังกาเรียและออสเตรีย แต่ในเดือนตุลาคมเกิดการลุกฮือขึ้นที่เวียนนา โดยมีเป้าหมายจะสถาปนาชาติเยอรมนีและจัดตั้งชาติอังกาเรีย แต่การลุกฮือก็ถูกปราบปรามจากวินดิชกราทซ์อย่างรุนแรง การทำลายขบวนการปฏิวัติหลายแห่งได้สำเร็จ ทำให้ฝ่ายปฏิภักิรียาเป็นฝ่ายมีชัย ในเดือนพฤศจิกายน เคานต์เฟลิทซ์ ชวาร์เซนแบร์ก (Count Felix Schwarzenberg) ได้รับแต่งตั้งให้เป็นอัครมหาเสนาบดีออสเตรีย เขาเป็นคนรุนแรงที่ใช้อำนาจในการฟื้นฟู ระเบียบและอำนาจของจักรวรรดิออสเตรีย ต่อมาในเดือนธันวาคมจักรพรรดิเฟอร์ดินานด์ผู้อ่อนแอก็ถูกบีบบังคับให้สละราชสมบัติให้แก่พระนัดดา ฟรานซิส โจเซฟ (Francis Joseph) ซึ่งมีพระราชประสงค์ที่จะดำรงไว้ซึ่งเกียรติภูมิและอำนาจทางการทหารของจักรวรรดิออสเตรีย¹⁴ ดังนั้นเมื่อสิ้น ค.ศ. 1848 ราชวงศ์ฮับส์บูร์กก็สามารถควบคุมอำนาจในจักรวรรดิออสเตรียได้อีกครั้ง

การล้มเหลวของการปฏิวัติ

ปีแห่งการปฏิวัติ สิ้นสุดลงด้วยการปราบปรามขบวนการประชาธิปไตยหัวรุนแรง ในอิตาลี ฝรั่งเศส ออสเตรีย รัสเซีย ฝ่ายผู้ชนะล้วนแต่ต่อต้านการปฏิวัติสังคมนิยมและเข้มงวดในการปกครองมากขึ้น ในเนเป็ลส์ กษัตริย์เฟอร์ดินานด์ที่ 2 ยกเลิกรัฐธรรมนูญและหันไปใช้วิธีการแบบพวกปฏิภิกิริยา ส่วนในแฟรงก์เฟิร์ตเองมีการลุกฮือต่อต้านสภาแฟรงก์เฟิร์ตในเดือนกันยายน ค.ศ. 1848 ซึ่งก็ถูกกองทัพรัสเซียและออสเตรียปราบปราม ในเดือนพฤศจิกายน พระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 ทรงแต่งตั้งเคานต์ฟรีดริช บรันเดนบวร์ก (Count Friedrich Brandenburg) นายทหารซึ่งปราบการลุกฮือที่เบรสเลา (Breslau) ให้เป็นอัครมหาเสนาบดี ต่อมาในเดือนธันวาคมพระองค์ก็ยกเลิกสภาว่างรัฐธรรมนูญรัสเซีย กองกำลังพลเรือนถูกยุบ สมาคมทางการเมืองถูกสั่งปิดและห้ามชุมนุมของฝูงชน¹⁵ ทุกอย่างในประเทศหรือรัฐที่มีการปฏิวัติหันกลับไปสู่ระบบปฏิภิกิริยาอนุรักษนิยม

เมื่อถึงเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1849 เมื่อความพยายามที่จะรวมอิตาลีของชาวอิตาลีสิ้นสุดลงเมื่อกองทัพฝรั่งเศสยึดกรุงโรมกลับคืนให้สันตปาปาได้¹⁶ ส่วนการปฏิวัติในอังกาก็ถูกกองทัพรัสเซียซึ่งซาร์นิโคลัสที่ 1 (Nicholas I) ส่งมาช่วยออสเตรียปราบปรามจนราบคาบ ดังนั้น ช่วงของความรุ่งเรืองไกลาหลจากการปฏิวัติจึงสิ้นสุดลง แม้ว่าจะยังมีการลุกฮือเกิดขึ้นเป็นระยะ แต่ก็ไม่มีขบวนการปฏิวัติใหม่เกิดขึ้น สภาแห่งชาติแฟรงก์เฟิร์ตซึ่งอ่อนแอและเฉื่อยชาก็ประสบปัญหาครั้งใหญ่ เมื่อสภาฯ ดัดสินใจถวายมงกุฎให้แก่เยอรมนี ซึ่งจะรวมเป็นหนึ่งเดียว แต่พระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 ซึ่งทรงสามารถควบคุมอำนาจในรัสเซียได้เด็ดขาดอีกครั้ง ก็ทรงปฏิเสธข้อเสนอนี้ ทั้งออสเตรียและรัสเซียถอนผู้แทนของตนออกจากสภาแฟรงก์เฟิร์ต คงเหลือแต่ผู้แทนจากรัฐเล็กๆ ซึ่งให้การรับรองต่อรัฐธรรมนูญเยอรมัน¹⁷ แต่ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1849 ทั้งออสเตรียและรัสเซียก็ร่วมกันทำลายแผนการรวมชาติเยอรมันและเพื่อรวมศูนย์อำนาจในดินแดนเยอรมันไว้กับรัฐของตน ซึ่งจะเห็นได้จากเมื่อเกิดการลุกฮือขึ้นในรัฐบาเดิน บาวาเรียและแซกโซนีในเดือนเมษายนและพฤษภาคม กองทัพรัสเซียก็เข้าปราบปรามกลุ่มผู้ก่อการและฟื้นฟูความสงบในรัฐเหล่านี้ ออสเตรียซึ่งต้องการยับยั้งการขยายอำนาจของรัสเซียได้ฉวยโอกาสใน ค.ศ. 1850 เมื่อมีการจลาจลเกิดขึ้นที่รัฐเฮสส์ - คาสเซล (Hesse - Cassel) ออสเตรียจึงส่งกองทัพร่วม 200,000 คนเข้าปราบปราม รัสเซียจึงเคลื่อนพลเพื่อตอบโต้มีการประทะกันประปรายระหว่างกองทัพทั้ง 2 ฝ่าย แต่เฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 ก็ทรงยอมแพ้ ในเดือนพฤศจิกายนด้วยกติกาสัญญา

แห่งโอลมุตซ์ (Pact of Olmutz) ชวาร์เซนแบร์กก็กำหนดข้อตกลงในการยุติความขัดแย้ง ซึ่งทำให้ปรัสเซียได้รับความอภัยมาก ออสเตรียสามารถรื้อฟื้นสมพันธรัฐเยอรมัน ซึ่งมี ออสเตรียเป็นประธานขึ้นได้อีกครั้ง ทั้งมีอำนาจควบคุมอย่างเด็ดขาดเหมือนสมัยที่เมทาเทอรินิชเรื่องอำนาจ

เมื่อสิ้น ค.ศ. 1850 ทุกอย่างก็ย้อนกลับไปสู่สถานะเดิม ขบวนการเพื่อการรวมชาติทั้งของอิตาลีและเยอรมนีประสบความสำเร็จล้มเหลว เช่นเดียวกับขบวนการกู้ชาติของพวก สลาฟ ฮังการี และรูมาเนีย¹³ ตลอดทศวรรษยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกระบบเดิมถูกรื้อฟื้นขึ้นมา รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของปรัสเซียไม่ได้มีลักษณะเสรีนิยม ในขณะที่ปลาย ค.ศ. 1851 รัฐธรรมนูญของออสเตรียแปรเปลี่ยนไปสู่ระบบเผด็จการยิ่งขึ้น แม้กระทั่งฝรั่งเศสก็เคลื่อนสู่ระบอบเผด็จการเมื่อประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน (Louis Napoleon) ก่อรัฐประหารในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1851 ซึ่งในขั้นแรกเพื่อขยายเวลาสำหรับการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ในระบอบสาธารณรัฐที่ 2 (Second Republic) ออกไปอีก 10 ปี แต่อีก 1 ปีต่อมาเขาก็ประกาศตั้งระบอบจักรวรรดิที่ 2 (Second Empire) ซึ่งเป็นเผด็จการลักษณะโบนาปาร์ต (Bonapartist form) เหตุการณ์ทั้งหมดนี้คือผลสืบเนื่องจากปีแห่งการปฏิวัติ (ค.ศ. 1848)

เชิงอรรถบทที่ 2

- 1 Paul A. Gagnon, *France Since 1789* (New York : Harper & Row Publishers, 1964), p. 140
- 2 David Thomson, *Europe Since Napoleon* (Middlesex : Penguin Books Ltd., 1976), pp. 204 – 205
- 3 *Ibid.*, p. 205
- 4 *Ibid.*, p. 206
- 5 Paul A. Gagnon, *France Since 1789*, p. 151
- 6 *Ibid.*, pp. 154 – 156
- 7 Mary Fulbrook. *A Concise History of Germany*. (Cambridge : Cambridge University Press, 1995), p. 118
- 8 David Thomson. *Europe Since Napoleon*, p. 212
- 9 Paul A. Gagnon, *France Since 1789*, pp. 154 – 155
- 10 *Ibid.*, p. 157
- 11 David Thomson. *Europe Since Napoleon*, p. 214
- 12 Gordon A. Craig, *Europe Since 1815*, 2 nd ed. (New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1966), pp. 135 – 136
- 13 *Ibid.*, p. 147
- 14 David Thomson, *Europe Since Napoleon*, p. 219
- 15 *Ibid.*, pp. 220 – 221
- 16 Gordon A. Craig, *Europe Since 1815*, p. 148
- 17 *Ibid.*, pp. 145 – 147
- 18 *Ibid.*, pp. 149 – 150